

אלו נאמרין פרק שביעי סוטה

מב.

עין משפט נר מצוה

א א מיי פ"ז מהלכות
מלכים הלכה ג סג
עשין קכ:
ב ב מיי שם הלכה ג:

תורה אור השלם

1. ויהי הוא בשער בנימן
ושם בעל פקדת השמו
קריאה בן שלמון בן
תנא ויחפש את קרמיה
תביא לאמר אל
השפדים אתה נפל.
ירמיהו לו ג
2. כי עדת תנן גלמוד
ואש אכלה אהלי שחר:
איוב טו לד
3. ואמרת בלבבך מי
ילד לי את אלה ואני
שכחתי וגלמודי גלה
וסתרה ויחפש את קרמיה
אני נשארתי לבדי אלה
אפיפה הם:

ישיעיהו מט כא
4. יום מלפני החלו
שרים חמת מין משך ידו
את לצצום: והשטן ה
גם הוא לי לישועה כי
5. לא לפניו תתן קול:
איוב ג טז
6. לא ישב בקרב ביתי
עשה רמיה דבר שקרים
לא יפון לנגד עיני:
תהלים קא ז
7. כי לא אל חפץ רשע
אתה לא יגיד רע:
תהלים ה ה

8. והיה פקרבכם אל
המלקחיה ונגש הבחן
ודבר אל העם:
דברים כ ב
9. ואמר אלהים שמעו
ישאל אתם קרבים
היום למלקחיה על
איביכם אל ירך לבבכם
אל תיראו ואל תחפזו
ואל תעצבו מפניהם:
דברים כ ג

10. ויקומו האנשים אשר
נקבו בשמות ויחזקו
בשביה וכל מעשיהם
הליבו מן השלל
וילבישו וינעלו
ויאכלו וישקו ויסבחו
וינהלו בחמרים וכל
בושל וביאום יחדו עיר
החמרים אצל איהם
וישובו שומרון:
דברי הימים ב כח טו

11. כי יי אלהים החלך
עמכם להלחם לכם עם
איביכם להושיע
אתכם: דברים כ ד
12. ויהי קול השופר
הולך ויחזק מאד משה
ידבר והאלהים יענו
שמות ט טז
13. ודבר השטרים אל
העם לאמר מי האיש
אשר נהן בית חדש ולא
יבנו ירך וישב לביתו פן
ימות במלקחיה ואיש
אחר יתקנה: דברים כ ה

משוח מלחמה. נראה היא דלא תנא הכי משוח מלחמה בשעה שמדבר אל העם כיצד דקדמי צפרק אלו נאמרין (לעיל דף ג). מקרא ככורים כיצד משוח דהתם סליק מנייה דמני ואלו נאמרין צלשון קודש אצל תימנה למה הקדים פרק זה קודם פרק עגלה ערופה והלא שנה משוח מלחמה צבא אחרונה אחריו כולן ויש לומר דהתם הקדים פרשת עגלה ערופה משום דליירי צפרשת המלך נקט צמריה פרשת עגלה ערופה אצל הכא שצא לפרשה מקדים משוח מלחמה משום דזוטרי מיליה ופסיק וסדי להו ואל"ת ולימני לעיל פרשת משוח מלחמה דמני

פרשת עגלה ערופה יש לומר דלא שייך למימר פרשת משוח מלחמה ששרי לא נתנה משום מנות קריאה אלא משום התראה: **הבי קאמר שנאמר** ודבר. ירושלמי למה צגין דמתי' ודבר הרי ק"ש דמתי' זה ודצרת צס והיא נאמרת בכל לשון אלא צגין דמתי' זה אמירה הרי פרשת דווי מעשר הרי כתיב זה אמירה והיא נאמרת בכל לשון אמר רבי חגי נאמר כאן הגשה ונאמר להלן הגשה ונגשו הכהנים בני לוי מה נגשה שא"ל להלן צלשון קודש אף כאן צלשון קודש עד כדון כרבי עקיבא דאמר לשונות ריבויין הן כרבי ישמעאל דאמר לשונות כפולין הן צרם מאי אמר ר' חייא בר אבא נאמר כאן נגשה ונגש משה אל הערפל מה לעש לשון הקודש אף כאן לשון הקודש מסתמל דלא ופקדו שרי צבאות בראש העם ואחרי כן ונגש הכהן ודבר אל העם צמר דמתקן להון הוא משמע לון:

סגן לאו ממונה הוא. ואם תאמר הא אמרין צבאיהם פרק כהן גדול (דף יט). כשהוא מנחם אחרים כל בעס עובדין זה אמר זה והממונה ממנעו ומניח כשהוא עומד צוורה לנחם את האחרים סגן ומשוח מלחמה עומד צימיו ואמר רב פפא ש"מ מהא מתניתין תלת שמע מינה היינו סגן היינו ממונה יש לומר ודאי ממונה היה לדברים שמיניהו אחיו הכהנים דלתנן (וימא דף נח). אמר להם הממונה אצל מן התורה אין לו שום מנוי ושררה יומר על אחיו הכהנים ואינו אלא כעין מינוי אמרכל וגויצר שגידלוהו אחיו הכהנים:

מאה על אחיהם וישבו שומרון וגו' על אלהים הולכים של בשר ודם ואתם באים בנצחוננו של שובך מה היה סופו למוך נפל בחרב ונפלו עמו בני עמוון באו בנצחוננו לכבם וגו' זה מחנה הארון: **גמ'** מאי קאמר הכי קאמר שנאמר ודבר ולהלן אומר ¹² משה ידבר והאלהים יענו בקול מה להלן בלשון הקודש אף כאן בלשון הקודש תנו רבנן ונגש הכהן ודבר אל העם יכול כל כהן שירצה ת"ל ¹³ ודברו השופרים מה שופרים בממונה אף כהן בכמונה ואימא כהן גדול דומיא דשופר מה שופר שיש ממונה על גביו אף כהן שיש ממונה על גביו כהן גדול גמ' האיכא מלך על גביו בעבודתו קאמר ואימא סגן סגן לאו ממונה הוא דתניא ¹⁴ אמר רבי חנינא סגן הכהנים למה סגן ממונה שאם אירע בו פסול בכהן גדול נכנס ומשמש תחתיו: ואמר אליהם שמע ישראל: מאי שנא שמע ישראל אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי אמר להן הקדוש ברוך הוא לישראל אפילו לא קיימתם אלא קריאת שמע שחרית וערבית אי אתם נמסרין בידם: אל ירך לבבכם אל תיראו כו': תנו רבנן ¹⁵ פעמיים מדבר עמם מדבר אחת בספר ואחת במלחמה בספר מה הוא אומר שמעו

1. ויהי הוא בשער בנימן ושם בעל פקדות ושמו יראיה בן שלמיה בן חנניה ויחפש את ירמיהו הנביא לאמר אל הכשרים אתה נופל ויאמר (לו) וירמיהו שקר איני נופל ⁶ אל הכשרים וגו' וכת' ויתפש ⁶ ירמיהו ויביאהו אל השרים וא"ר אלעזר כל עדה שיש בה חנופה מאוסה כנדה שנאמר ² כי עדת חנה גלמוד ⁴ שכן בכרכי הים קורין לנדה גלמודה מאי גלמודה גמולה ³ מבועלה ואמר ר' אלעזר כל עדה שיש בה חנופה לסוף גולה כתיב הכא כי עדת חנה גלמוד וכת' התם ³ ואמרת בלבבך מי ילד לי את אלה ואני שכחתי וגלמודי גולה וסורה וגו' א"ר ירמיה בר אבא ⁷ ארבע כיתות אין מקבלות פני שכינה בת ליצים וכת חניפים וכת ⁶ שקרים וכת מספרי לשון הרע כת ליצים דכתיב ⁴ משך ידו את לוציזים כת חניפים דכתיב ⁵ כי לא לפניו חנה יבא כת שקרים דכתי' ⁶ דובר שקרים לא יכון לנגד עיני כת מספרי לשון הרע דכתיב ⁷ כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך רע ¹ צדיק אתה ה' לא יגור במגורך רע:

הדרן עלך אלו נאמרין

משוח מלחמה אבשעה שמדבר אל העם בלשון הקודש היה מדבר שנאמר ⁸ והיה בקרבכם אל המלחמה ונגש הכהן זה כהן משוח מלחמה ודבר אל העם בלשון הקודש ⁹ ואמר אליהם שמע ישראל וגו' על אויביכם ולא על אחיכם לא יהודה על שמעון ולא שמעון על בנימין שאם תפלו בידם ירחמו עליכם כמה שנאמר ¹⁰ ויקומו האנשים אשר נקבו בשמות ויחזיקו בשביה וכל מערומיהם הלבישו מן השלל וילבישו וינעלו ויאכילו וישקו ויסבחו וינהלו בחמורים ויביאו ויביאו ירחו עיר התמרים אצל אויביכם אתם הולכים שאם תפלו בידם לבבכם אל תיראו ואל תחפזו וגו' אל ירך לבבכם מפני צהלת סוסים וציחצוח הרבות אל תיראו מפני השפעת הקלגסין אל תחפזו מקול קרנות אל תערצו מפני קול צווחות ¹¹ כי ה' אלהיכם ההולך עמכם הם באין בנצחוננו של בשר ודם ואתם באים בנצחוננו של שובך מה היה סופו למוך נפל בחרב ונפלו עמו בני עמוון באו בנצחוננו של שובך מה היה סופו למוך נפל בחרב ונפלו עמו ואתם אי אתם כן כי ה' אלהיכם ההולך עמכם להלחם לכבם וגו' זה מחנה הארון: **גמ'** מאי קאמר הכי קאמר שנאמר ודבר ולהלן אומר ¹² משה ידבר והאלהים יענו בקול מה להלן בלשון הקודש אף כאן בלשון הקודש תנו רבנן ונגש הכהן ודבר אל העם יכול כל כהן שירצה ת"ל ¹³ ודברו השופרים מה שופרים בממונה אף כהן בכמונה ואימא כהן גדול דומיא דשופר מה שופר שיש ממונה על גביו אף כהן שיש ממונה על גביו כהן גדול גמ' האיכא מלך על גביו בעבודתו קאמר ואימא סגן סגן לאו ממונה הוא דתניא ¹⁴ אמר רבי חנינא סגן הכהנים למה סגן ממונה שאם אירע בו פסול בכהן גדול נכנס ומשמש תחתיו: ואמר אליהם שמע ישראל: מאי שנא שמע ישראל אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי אמר להן הקדוש ברוך הוא לישראל אפילו לא קיימתם אלא קריאת שמע שחרית וערבית אי אתם נמסרין בידם: אל ירך לבבכם אל תיראו כו': תנו רבנן ¹⁵ פעמיים מדבר עמם מדבר אחת בספר ואחת במלחמה בספר מה הוא אומר שמעו

גמולו. גדולה כמו ויגמל (בראשית כא):
משך ידו. הקצ"ה מהיות את לוציזים:
לא יגורך רע. לא יגור עמך רע.
וגו מספרי לשון הרע כתיב דכתיב צהריה פרשתא כי אין צפיהו נכונה וגו':

הדרן עלך אלו נאמרין

משוח מלחמה. כהן ⁸ שנתרצה לכן שנאמר ונגש הכהן ונגמולא פריך מאי קאמר: **ויקומו האנשים**. כתיב גבי פסק בן רמליהו שנלחם עם אחו דצדרי הימים ששבו מבני יהודה הרצה ושם היה נביא עודד שמו והוכיחם לצני ישראל ואמר להם צחמת ה' על בני יהודה נתנם צידכם והייתם צהם לאין מרפא ועתה אתם אומרים לכבוש אותם לעבדים שמעוני והשיבו את השביה וגו': **לכל כושל כל הכושלים שצהם שאינן יכולין לילך צרגליהם: להלם סוסים**. קנף סוסים קרוי להלם ¹⁵ צלשון המקרא: **קלגסין**. חיליות: **הגפס תריסין**. מגיפין וסוגרין ומדבקין התריסין זה סמון לזה כדי שייקשו זה על זה והקול נשמע כקול המון לאיים על שכנגדם: **שופר**. שר צבא דרעור: **גמ' מאי קאמר**. היכי ילך לשון הקודש מהכא: **דומיא דשופר**. תירוץ הוא. השופט ממונה על השופר ששופר עשוי לנגוס את מי שיוה השופט לכוף: **ואימא סגן**. מדבר דברים הללו דהא ממונה הוא ויש ממונה על גביו: **למה סגן ממונה**. לאיזה דבר הוא ממונה ומנוק: **שאם אירע בו**. אצל צדור שלא אירע פסול לכהן גדול אין לסגן גדולה של כלום: **מאי שנא שמע ישראל**. למה מתחיל צלשון זה: **פעמיים מדבר עמם אחס בספר**. כשלאו מהלכס: שמו

6) צ"ל ע"ג. 7) צ"ל יהיה צימיהו, 8) צ"ל ירמיהו, 9) סתדרין קב. ע"ש, 10) צ"ל שקריתם. כ"א בסתדרין, 11) שצת קמתי: חגיגה יב: סתהדין ק"ג, 12) וימא לט. ע"ש מור מ: ע"ש, 13) ס"א שנתכרה, רש"א, 14) ע"י ירמיהו ה, 15) נש"י, 16) צ"ל לה, 17) וע"ש חוק יומא טו: ד"ה אמר להם ומוס' מנחמת ק. ד"ה אמר:

הגהות הב"ח
6) גמ' ומתי ויפס ריאה בן שלמיה בירמיהו ויחפש: 7) שם גמולה דא מבעלה:

מוסף רש"י
משך ידו את לוציזים. משך הקצ"ה את ידו מן הלוציזים שלא להתקרב אלם (סתדרין קג). לא יגורך רע. היינו מספרי לשון הרע. דכתיב במריה תאבד דוברי כוז איש דמים וגו', ועוד דכתיב במריה קרית הוות קרב פתוח ברום וגו' (סח).
הדרן עלך אלו נאמרין על אויביכם אתם הולכים. לפיך המתקן במלחמה (דברים כ ג). למה סגן ממונה הוא. אירע בו פסול לכהן גדול. אצל כל זמן שאל יארע בו פסול אין הסגן עובד שום עבודה צבולת (וימא לט. ע"ש ש"י: למה סגן ממונה).